

Aan

Staatssecretaris

Deadline: 2 december
2022

nota

Maatregelenbrief rookvrije generatie

TER BESLISSING

Directie Voeding,
Gezondheidsbescherming
en Preventie

Opgesteld door

Datum

30 november 2022

Kenmerk

3475282-1040462-VGP

Bijlage(n)

1

1. Aanleiding

De brief met maatregelen op roken is geagendeerd in de Ministerraad van 2 december 2022. In de brief wordt een pakket maatregelen voorgesteld om de rookvrije generatie dichterbij te brengen, waaronder verdere vermindering van verkooppunten, aanvullende productregulering en meer rookvrije omgevingen. Ook wordt de verhoging van de leeftijdsgrens naar 21 jaar onderzocht en wordt onderzoek gedaan naar scenario's om de tabaksaccijns te verhogen.

2. Geadviseerd besluit

- Bij akkoord van de Ministerraad is het advies de brief te ondertekenen en aan de Tweede Kamer te verzenden.

3. Kernpunten

In het coalitieakkoord zijn de volgende afspraken van belang voor roken:

- 'Vermijdbare gezondheidsverschillen pakken we aan'
- 'We zetten de doelen van het Preventieakkoord door, met als doel een gezonde generatie in 2040'
- 'We verhogen de accijnzen op tabak'

Het Nationaal Preventieakkoord (NPA) zet in op een rookvrije generatie in 2040. Tijdens de looptijd van het NPA daalde het percentage rokers van 22,4% in 2018 naar 20,2% in 2020. In 2021 zette de daling zich met 20,6% rokers echter niet door. Het RIVM heeft in 2018 berekend dat met het afgesproken pakket maatregelen de doelstelling voor volwassenen (maximaal 5% in 2040) gehaald kan worden maar de doelstelling voor kinderen en zwangere vrouwen (0% rokers) niet¹. Om de doelstellingen te kunnen halen adviseerde het RIVM toen om een 'endgame strategie' te ontwikkelen met aanvullende maatregelen als grotere jaarlijkse accijnzverhogingen, forse inperking van het aantal verkooppunten, uitgebreidere rookverboden en verdergaande productregulering. Met deze brief informeert u de Tweede Kamer over het aangescherpte en aanvullende beleid dat u voorstelt op roken.

¹ RIVM, 2018. Quickscan mogelijke impact Nationaal Preventieakkoord. Beschikbaar via: <https://www.rivm.nl/documenten/quickscan-mogelijke-impact-nationaal-preventieakkoord>

Wat gebeurt er nu?

Het vorige kabinet heeft onder meer de volgende maatregelen genomen om roken verder terug te dringen: een significante accijnsverhoging is in 2020 doorgevoerd, het reclameverbod is uitgebreid, de e-sigaret is onder het rookverbod gebracht, verhittingsapparaten van tabak zijn gereguleerd en zijn neutrale verpakkingen van sigaretten en shag en een standaarduiterlijk van sigaretten ingevoerd. Verder zijn schoolterreinen rookvrij gemaakt, tabaksautomaten verboden, de rookruimtes gesloten en is er een uitstalverbod ingevoerd. Ook heeft het vorige kabinet besloten de smaken voor e-sigaretten te reguleren en de online verkoop van rookwaren in 2023 en de verkoop bij supermarkten in 2024 te verbieden. De regelgeving daarvoor is in de afrondende fase.

Kenmerk
3468978-1039807-VGP

Vanuit de samenleving zien we veel inzet op het rookvrij worden van buitenlocaties. Zo is door de inzet van de Gezondheidsfondsen voor Rookvrij en andere partijen een groot deel van de sportverenigingen, kinderboerderijen en speeltuinen rookvrij geworden. Ook bedrijven nemen steeds vaker het initiatief om rookvrij te worden, zoals bijvoorbeeld Artis, een aantal vakantieparken, horecaondernemers die hun terras rookvrij maken, maar ook de veerdiensten naar de Waddeneilanden die niet meer toestaan dat er op hun terrein wordt gerookt. Daarnaast is er een aantal bedrijven die vrijwillig zijn gestopt met tabaksverkoop zoals de Lidl, maar ook de NS en Prorail die de tabaksverkoop op NS-stations hebben gestaakt. Ook zijn er bedrijven en sectoren actief bezig met het bieden van stoppen met roken ondersteuning aan hun medewerkers.

Inzet kabinet

In de preventiebrief van 17 maart 2022 (Kamerstuk 32 793, nr. 584) heeft u opgenomen dat het maatregelenpakket van dit kabinet op roken naast de in het coalitieakkoord afgesproken accijnsverhoging op rookwaren, ook zal bestaan uit het verder verminderen van het aantal verkooppunten van rookwaren, het stoppen met roken (SMR) makkelijker maken en bijvoorbeeld het kritisch kijken naar de huidige leeftijdsgrens. Hieronder vindt u de voorgestelde maatregelen gericht op een rookvrije generatie in 2040. Tevens treft u de brief aan waarin deze maatregelen verder worden toegelicht.

EEN ROOK- EN NICOTINEVRIJE KINDOMGEVING

Verkooppunten

- Per 2030 worden de locaties waar rookwaren mogen worden verkocht beperkt tot alleen gemakzaken en speciaalzaken en in 2032 tot alleen speciaalzaken. Voorts wil het kabinet per 2024 een registratieplicht invoeren voor verkooppunten van rookwaren.

E-sigaretten, nieuwe nicotineproducten en andere producten

- *Verkoop elektronische rookwaren per 2025 beperken tot speciaalzaken*
- *Beperken smaakjes e-sigaret tot alleen tabakssmaak*
- *Wetsvoorstel nicotinezakjes en andere nicotineproducten zonder tabak*
Nicotineproducten zonder tabak (NZT) die oraal worden gebruikt zoals nicotinezakjes worden in de Tabaks- en rookwarenwet verboden inclusief reclameverbod en rookverbod. NZT die niet oraal worden gebruikt, worden niet verboden maar gereguleerd met onder andere een leeftijdsgrens en het reclameverbod.
- *Neutrale verpakkingen sigaren en e-sigaretten*
Conform het NPA worden neutrale (donkergroenbruine) verpakkingen voor sigaren en e-sigaretten ingevoerd.
- *Vaststellen van een lijst toxische additieven*

Met de lijst worden specifieke additieven van tabaksproducten en e-sigaretten met bepaalde toxische eigenschappen, stoffen die de inhalatie faciliteren zoals menthol, de nicotineopname stimuleren of de verslavendheid verhogen.

Kenmerk
3468978-1039807-VGP

- Reguleren tabaksaccessoires (die smaak geven en die risico verminderen)

Er wordt een verbod ingevoerd op accessoires die smaak toevoegen aan tabak en accessoires met gezondheidsclaims en worden tabaksaccessoires gereguleerd die niet specifiek zijn gericht op het aantrekkelijker maken van roken, zoals vloeipapier of sigarettenhulzen.

- Aanpassing bestuurlijke boetes

De last onder bestuursdwang wordt uitgebreid naar alle overtredingen in de Tabaks- en rookwarenwet en het boetep plafond wordt tevens verhoogd.

Leeftijdsgrens naar 21 jaar

- Invoering van een leeftijdsgrens van 21 jaar wordt onderzocht waarbij gekeken zal worden naar de effectiviteit, haalbaarheid en uitvoerbaarheid.

Rookvrije (kind)omgevingen

- Het rookverbod wordt per 2025 uitgebreid met plekken waar veel kinderen komen, zoals speeltuinen en sportparken.

ACCIJNSVERHOGINGEN

Onderzocht zal worden hoe accijnsverhogingen kunnen worden ingezet om de rookvrije generatie in 2040 te bereiken na de in het coalitieakkoord afgesproken verhogingen in 2023 en 2024. De volgende scenario's worden onderzocht: geen verdere verhoging, jaarlijkse verhoging met de consumentenprijsindex, jaarlijkse verhoging met 10%, jaarlijkse verhoging met 1 euro.

STOPPEN MET ROKEN

Er worden vervolgstappen gezet om een goed toegankelijke SMR-zorg te stimuleren. Zo wordt een wijkaanpak SMR opgezet gericht op lage SES en een Taskforce Stoppen met roken opgericht.

Behandeling van de brief in de CWIZO

De brief met het voorgenomen maatregelenpakket is behandeld in de CWIZO van 19 september 2022. Naar aanleiding van de CWIZO zijn enkele ambtelijke discussiepunten weggenomen waarna de brief kon worden doorgeleid naar de RWIZO van dinsdag 1 november.

4. Toelichting

a. Draagvlak politiek

Er is politiek draagvlak voor aanvullende maatregelen om roken verder terug te dringen. Bij de begrotingsbehandeling VWS hebben enkele fracties om aanvullende maatregelen gevraagd: de SP vroeg naar het reduceren van verslavende stoffen in sigaretten, de PvdA vroeg om meer controle op de naleving van de leeftijdsgrens met het oog op de groeiende populariteit van e-sigaretten onder jongeren, DENK vroeg om een actief ontmoedigingsbeleid op nicotinezakjes en snus. In april van dit jaar is een motie van de VVD om gemeenten te stimuleren roken op te nemen in lokale preventieakkoorden aangenomen (Kamerstuk 32 793, nr. 590). In juni vorig jaar is een motie van het CDA en CU aangenomen waarin gevraagd wordt nicotinezakjes zonder tabak onder de Tabaks- en rookwarenwet te brengen (Kamerstuk 35 665, nr. 9). En in 2020 heeft

de Tweede Kamer een motie aangenomen waarin wordt opgeroepen tot een snelle afbouw van de verkoop van tabaksproducten (Kamerstuk 35 321, nr. 11).

Kenmerk
3468978-1039807-VGP

b. Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie

Partijen van de thematafel roken hebben bij de thematafel roken van 11 april 2022 opgeroepen in te zetten op de volgende maatregelen:

- Verdergaande accijnsverhoging
- Verkooppunten verminderen
- Goede en toegankelijke SMR-ondersteuning
- Meerjaarlijkse massamediacampagnes vanuit de overheid gericht op stoppen met roken en schadelijkheid
- Rookvrije omgevingen, locaties en organisaties. Wettelijk: rookverbod auto's.
- Productregulering (incl. verpakking)
- Generatiegebonden verkoopverbod/ verhogen leeftijdsgrens
- Rookvrije generatie vervroegen naar 2035 en tussendoelstellingen opnemen

In het algemeen is aandacht voor lage SES en de naleving van artikel 5.3 (geen beïnvloeding door industrie) van het WHO-kaderverdrag inzake tabaksontmoediging (FCTC) van belang. Verder benadrukken partijen dat er geen differentiatie moet zijn in de aanpak van tabak en de aanpak van alternatieve producten.

c. Financiële en personele gevolgen

Het kabinet heeft in het coalitieakkoord middelen vrijgemaakt voor preventie en volksziekten. Tussen 2022 en 2025 wordt 10 miljoen euro uit preventiemiddelen ingezet op verschillende tabaksontmoedigingsonderwerpen en uit de middelen voor volksziekten wordt tussen 2023 en 2025 gemiddeld 4 miljoen per jaar ingezet op stoppen-met-rokenprojecten. In de voorliggende brief zijn voornemens tot maatregelen opgenomen. Bij het daadwerkelijk invoeren van deze maatregelen zullen eventuele financiële gevolgen afzonderlijk worden gewogen.

d. Juridische aspecten haalbaarheid

Het pakket is afgestemd met WJZ.

e. Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)

Het pakket is afgestemd met WJZ en de NVWA, MinFin, JenV en EZK. Tevens hebben partijen van de thematafel roken op verzoek van VWS prioriteiten voor aanvullende maatregelen geformuleerd.

f. Gevolgen administratieve lasten

In de voorliggende brief zijn voornemens tot maatregelen opgenomen. Bij het daadwerkelijk invoeren van deze maatregelen zullen eventuele administratieve lasten afzonderlijk worden gewogen.

g. Toezeggingen

U doet de volgende toezegging:

- Het kabinet zal scenario's onderzoeken hoe accijnsverhogingen na 2024 voor de langere termijn het beste kunnen worden ingezet om de rookvrije generatie in 2040 te bereiken. Het onderzoek zal naar verwachting volgend jaar zijn afgerond en ik zal de rapportage met uw Kamer delen.

De volgende toezegging wordt afgedaan:

- In de preventiebrief van 17 maart 2022 (Kamerstuk 32 793, nr. 584) is

toegezegd dat u een nadere uitwerking van het maatregelenpakket voor het zomerreces naar de TK zal sturen.

- De toezegging over de inhalatiefacilitatie van menthol die is gedaan bij de wetsbehandeling op 28 juni 2021 van de wijziging van de Tabaks- en rookwarenwet om het reclameverbod aan te scherpen (TK 35504).

Kenmerk
3468978-1039807-VGP

h. Fraudetoets

In de voorliggende brief zijn voornemens tot maatregelen opgenomen. Bij het daadwerkelijk invoeren van deze maatregelen zal dit punt meegenomen worden.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

[Redacted content]

a. Motivering

Vanwege eenheid van het kabinetsbeleid is een passage in de beslisnota onleesbaar gemaakt.

Tevens zijn tot personen herleidbare gegevens onleesbaar gemaakt vanwege de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.